

sta izmed množice smeri izbrala 50 takih, ki si zaslužijo predpono »naj«. Da bi lahko upravičeno presojala njihovo lepoto, sta jih tudi sama preplezala. Pri izbiranju sta se držala načela, da gre za alpinistični vodnik, zato v njem ni najti s svedrovci opremljenih smeri.

Zasnova vodnika, napisanega v italijanščini, je klasična: kratkemu uvodu s pglavitnimi značilnostmi Zahodnih Julijskih Alp sledijo podatki o kočah in bivakih na opisanem območju, razlaga pojmov, uporabljenih pri opisu vsake smeri (težavnost, dolžina, časovni okvir, kakovost skale, možnost varovanja, ...) in legenda simbolov skic smeri. Predstavljenih je 30 vrhov v (pod)skupinah Strme peči, Montaža, Viša, Belih Vod, Kanina, Mangarta in Muzcev. Največ – kar 17 – opisanih smeri je iz slovenskim plezalcem dobro znane skupine Bele Vode, po številnosti izbranih smeri pa sledita skupini Viša in Montaža. Področje vsake skupine je najprej shematsko predstavljeno, nato pa se zvrstijo opisi smeri s krajšimi »dosjeji« o njej (skupina, vrh, orientacija stene, prvi plezalci, opremljenost, težavnost, dolžina, kakovost skale, priporočljiva oprema in letni čas, primeren za obisk, izhodišče, podatki o ponavljalcih in referenca za Buscainijev vodnik) in obveznimi podatki o dostopu, poteku smeri in sestopu, občasno pa so pripisane še splošne opombe oz. vtisi o

smeri. Za lažjo orientacijo so po večini na voljo dovolj velike in pregledne barvne fotografije sten z vrisanimi smermi; resnobnost plezalskega dela fotografij pa razbijajo motivi s floro in favno, ki ju najdemo v vertikalni Zahodnih Julijcev. Pomankljivost vodnika so gotovo skice – ne toliko njihova kvaliteta kot kvantiteta; le 15 jih je mogoče naštet. Ponekod morda zaradi skromnih težav, natančnega opisa in zgovorne slike zares niso potrebne, pa vendar ne bi bilo nič narobe, če bi dopolnjevale vse našteto. Nekoliko zahtevnejši plezalec bo zagotovo pogrešal težavnejše smeri – avtorja sta uveljavljenim, klasičnim smerem dodala 14 smeri novejšega datuma, le slab ducat (z nekaj velikimi izjemami, kot sta npr. Cozzolinova zajeda v Koritniškem Malem Mangartu in Pussijeva v Vevnici) – pa jih presega zgornjo peto stopnjo. Več sreče bo imel plezalec, ki ga bolj kot težavnost zanima kakovost skale – ta je pri več kot polovici smeri »ottima«, torej najboljša možna.

Vodnik, ki bo brez dvoma pripomogel k pogostejšemu obisku zamejskega dela Julijskih Alp, je dobrodošla dopolnitev Miheličevih »žepnih« vodnikov za to področje in sodi na knjižno polico vsakega ljubitelja Julijcev. Vodnik je mogoče za 20 evrov kupiti v Trbižu v knjigarni Zuzzi (Via Roma 7, 33018 Trbiž, tel. +39 0428 2448, e-naslov libritarvisio@libero.it), ki je dobro založena z gorniško in vodniško literaturo, pa tudi z odličnimi zemljevidi Tabacco – na voljo so vsi doslej izdani (do št. 048). Med drugim se dobi tudi ponatis Buscainijevega vodnika Alpi Giulie iz leta 1974.

Mateja Pate

Knjiga o kraljevi roži

Blagajev volčín, naša botanična znamenitost, Nada Praprotnik, fotografije Ciril Mlinar, Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, 2004.

Blagajev volčín (z znanstvenim imenom *Daphne blagayana*)

velja za eno najlepših cvetlic pri nas; je kraljevska roža slovenskih cvetlic. Njegovo območje razširjenosti ni sklenjeno. Najdemo ga ločeno v vseh državah na Balkanu in celo v severnovzhodni Italiji v Karnijskih predalpah. Odkrit je bil leta 1837 na Gori nad Polhovim Gradcem (tudi Polhograjska gora ali Sv. Lovrenc). Prvi ga je opisal Henrik Freyer, kustos v Deželnem muzeju, kateremu je rožo pokazal Rihard Ursini grof Blagay. Grof, po katerem roža nosi ime, je bil med ljudmi v Polhovem Gradcu zelo priljubljen. Kot ljubitelj naravoslovja si je prizadeval za slovenska poimenovanja rastlin, živali in krajev. Leta 1849 pa so ga celo izvolili za prvega župana. Pod Goro je postavil spomenik v čast kralju Frideriku Avgustu II., ki si je rožo prišel ogledat celo iz daljne Saške, in je ob obisku izrazil željo oziroma pričakovanje, da bomo Kranjci Blagajev volčín znali varovati in da bomo tudi preprečili njegovo uničenje. To je bila najbrž prva zavestna naravovarstvena misel v Sloveniji, kraljeva roža pa je postala tudi simbol naše naravovarstvene dejavnosti.

To rožo so prvič, a pod napačnim imenom alpski volčín (*Daphne alpina*), že leta 1780 našli nekje v Romuniji, v Srbiji pa leta 1856. Tako je Blagajev volčín veljal sicer samo dvajset let za endemično rožo v Sloveniji. V Polhograjski dolini ji domačini rečejo tudi »bla-

gajka«, »blagajana« ter »Blagajeve ali rumene jožefce«. Raste tudi na Kočevskem, Gorenjskem in celo na Štajerskem. Na hribovskih kmetijah nad Rimskimi Toplicami in Zidanim mostom ji pravijo »igalka« ali »beli kozlovec«, v severozahodni Italiji pa »beli sleč«. Deželni zbor za Kranjsko pa je že leta 1898 sprejel zakon, ki ga je kasneje potrdil tudi cesar, o varstvu planike skupaj z Blagajevim volčinom. Leta 1994 so izšle prve štiri znamke z rastlinsko tematiko v samostojni Sloveniji. Poleg treh endemičnih rastlin (kranjskega jegliča, hladnikove in Zoisove zvončice) je bil tudi Blagajev volčin.

Zaradi njene lepote in izjemnosti so jo zasajali v različnih krajih po Sloveniji, v drugi polovici 19. stoletja pa se je gojenje razširilo po vsej Evropi. Danes raste na mnogih zasebnih vrtovih in v parkih, hranijo pa jo tudi v muzejih in herbarijih znanih evropskih botanikov. Cvetovi so rumenkasto bele barve in ker vsebujejo mnogo eteričnih olj, tudi močno dišijo. Sicer pa je ta roža močno strupena in je v začetku celo pogubila nekega kmeta.

Avtorica, dr. Nada Praprotnik, je v monografiji zbrala vse znane podatke o tej roži ter opisala njeno morfologijo, genetsko diferenciacijo, fitogeografsko in fitosociološko pripadnost ter njeno mesto v hortikulturi. Fotografije v različnih stopnjah razvoja te lepe cvetlice pa je prispeval fotograf Ciril Mlinar.

Ciril Velkovrh

Vsekakor je ob predstavitvi te knjige potrebno poudariti še nekaj, česar se morda premalo zavedamo – ni namreč veliko knjig, ki bi bile posvečene eni sami roži, in to roži, ki v naravi večinoma raste v strmih, težko dostopnih bregovih. Blagajka, kraljeva roža – ima svoj spomenik in zdaj tudi svojo knjigo. Kot zanimivost omenimo še vpliv podnebnih sprememb na to rožo – mile zime so jo, vsaj na Gori, namreč močno načele, saj se z njenimi poganjki (čeprav je strupena), hrani divjad. Avtorici pa

Iz knjigarne Konzorcij, Mladinska knjiga

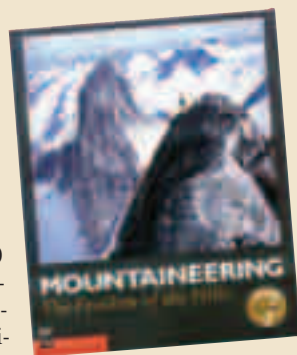

Več avtorjev: Walking in the Alps (Lonely Planet 2004).

V knjigi je opisanih 47 poti v avstrijskih, francoskih, nemških, italijanskih, švicarskih in slovenskih Alpah. Posebno mesto zavzema Mont Blanc in Haute Route (od Chamonixa do Zermatta). Vsi opisi poti poleg tehničnih napotkov vsebujejo tudi opis naravne znamenitosti ter dajejo informacije o nastanitvi in prevozu. Lepo je predstavljena tudi Slovenija (Bled in Blejski Vintgar, Triglav in Triglavska jezera, Kranjska Gora in Špik).

Steven M. Cox, Kris Fulsaa: Mountaineering. The freedom of the Hills (Mountaineers Books 2004).

Od izbire opreme do tega, kako narediti pravi voz, od osnovnih tehničnih napotkov pa do načrtovanja odprav. Vse to je v tem osnovnem priročniku. Prodanih je že več kot 500.000 izvodov prejšnjih izdaj. Zdaj je tu že sedma, prenovljena izdaja. Dodana so nova poglavja: ledno plezanje, fizična pripravljenost, slovar alpinističnih izrazov ... in še veliko več; lahko bi rekli, da je to »biblija za alpiniste«.

gre zahvala tudi zaradi prikaza številnih zgodovinskih zapisov o blagajani in spomeniku kraljevi roži (faksimile), prav tako pa je izbrskala blagajano iz starih herbarijskih zbirk in jo s fotografijami C. Mlinarja živo prinesla pred bralca. Opomba urednika M. B.

Zgodbe med obema tečajema

Med obema tečajema, uredil Janin Klemenčič, Novium, Maribor, 2004.

Sredi letošnjega leta je izšla knjiga, ki bo prišla prav ljubiteljem potovanj, še posebno pa popotnikom, ki izbirajo predvsem manj obljudene poti. Številne dežele na vseh koncih sveta, ki niso zanimive za pripadnike množičnega turizma, so pogost cilj popotnikov, ki

ob tem iščejo pristen stik z domačini, predvsem pa pustolovščine. Na potovanjih brez turistične agencije, s krajevnimi prevoznimi sredstvi, ob iskanju najcenejših hotelov in restavracij, pogostem prenočevanju kar v divjini in potikanju po puščavi, rekah, pragozdu, gorah, nastajajo najslajše zgodbe. »Zgodbe slovenskih popotnikov« je zapisano tudi v podnaslovu knjige, namenjene prav tistim, ki bi radi izkusili tovrstno plat potovanja. Skoraj 180 strani združuje 35 avtorjev, med katerimi bomo zasledili tudi nekaj širši javnosti znanih imen, kot so: Zvone Šeruga, Arne Hodalič, Janin Klemenčič, Nataša Pirc, Artur Štern, Stane Klemenc in mnogi drugi. In njihove zgodbe so resnične; niso zgolj fikcija, temveč so se v resnici dogajale resničnim ljudem. To jim pravzaprav